

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadóiroda: Szent-István-tér 1.
Egyes számok kaphatók: a úrhánytősdékben.

Saára Gyula dr. Székesfehérvár szabad királyi város polgármesterjelöltje.

Március idusán, a téli dermedés bilincseitől való szabadulás idején, a zsendülő élet első hiradásának ünnepnapján, a magyar szabadság kikeletjének emlékezetekor — Székesfehérvár közönsége oly lépést tett a haladás útján, a mely jövőendő fejlődésére biztos és elhatározó fordulatot jelent. Az örökös panaszra, a megszűnni nem tudó kétségbeesés kiállítására visszhang jött. A bizottsági testület tagjai egy oly férfiban összpontosították bizalmukat, a ki egy egész férfi egész életén át a munkának szentelte minden idejét. A ki a köztevékenységnek áldozta ereje és tehetsége legjavát, a ki mindig önzetlenül szolgált, szolgálatában a legnemesebb idealizmusnak, szülővárosa és polgártársai javának, a közérdeknek.

Március 15-én nyilvánossá lett végre az, amit hónapok óta a szívek rejtettek. Saára Gyula dr. polgártársainak, illetőleg az őket képviselő bizottsági tagok nagy többségének kéri felszólítására elfogadta a polgármesteri állásra való jelöltséget s egyzersmind elmondotta azokat az irányelveket is, amelyek őt a jövőendőben a város ügyeinek kormányzásában vezetni fogják. Az a lelkesedés, amely Saára Gyula dr. önzetlen, mindig a város javát kereső egyéniségét körülvette, az a gyakori, megszűnni nem akaró, megszűnni nem tudó tetszésnyilvánítás, amely hosszú, másfél órán át tartó beszédét állandóan kísérte, jele volt annak, hogy a polgárság torkig van az eddigi rendszerrel s vágyva-vágyik egy egészséges új alakulás után, amely a jelennek alapja s a jövő fejlődésének biztos reménysége leendő.

Váltsa fel végre valahára a folyton személyeket és egyéni érdeket kereső taktikázást az őszinte és igaz közérdek, a melynek Rádai Lajos dr. oly szépen és a helyzetnek megfelelőleg adott kifejezést, mikor azt mondotta:

— *Olyan polgármester kell nekünk, a kinek mi vagyunk lekötelezve és nem olyan, a ki nekünk van lekötelezve.*

Ez a jövő programja.

A város polgárai megnyugodva vehetik tudomásul, hogy ügyeink egy olyan férfi kezébe lesznek letéve, a ki mindenkinek jót akar, a ki mindenkinek a javán az őszinte becsületesség és jóakarattal fog munkálni, de a kinek első és legmagasabb munkaköre mégis a város érdeke lesz.

A gyűlés lefolyása a következő volt.

A Magyar Király kistermében 37 bizottsági tag gyűlt egybe, a kik Kováts István városi bizottsági tagnak, közéletünk ezen puritanlelkű régi munkásának vezérlete alatt értekezletté ala-

kultak. Kováts István elnök előadta a gyűlés egyetlen tárgyát, a mely szerint városunk üdvös haladásának érdekében szükségünk van egy vezetőre, a ki a hosszú és nehéz munkával fog közremunkálni városunk boldogulásán. A közbizalom Saára Gyula dr.-nak, városunk jelenlegi országgyűlési képviselőjének személyében összpontosult, (lelkes éljenzés) a ki a jelöltséget elfogadta. Ennek értelmében felszólítja Csüppentzy Mihály dr., Czapary László, Flaskár József, Keresztes Zsigmond, Mészáros József és Töke András városi bizottsági tagokat, hogy őt a jelöltséget elfogadására, illetőleg programbeszédjének megtartására fölkérjék.

Riadó éljenzés és percekig tartó tapsvihar üdvözölte a megérkező polgármestert, a kit a viharos tetszésnyilvánulások lecsillapulta után Rádai Lajos dr. v. biz. tag a következő beszéddel üdvözölt.

Igentisztelt Képviselő Ur!

Ma két hete mi akik most itt egybegyűltünk, s akik tudjuk, hogy a városi törvényhatósági bizottság többsége velünk tart, elhatároztuk; hogy a jövőendő városi tisztújítás alkalmából Képviselő Urat a polgármesteri székre jelöltül kikiáltjuk. Ez alkalommal, hogy szerencsénk van Önt közlünk üdvözölni (Éljenzés) lelkesedéssel és szívünk egész szeretetével felkérjük Képviselő Urat, hogy ezt a jelölést városunk boldogítása érdekében elfogadni sziveskedjék. (Éljenzés).

Aggodalommal látjuk, hogy a mostani rendszer a város haladását a mulat tapasztalata szerint sem biztosítja, amit főleg a céltudatos vezetés hiányának tudunk be s így történhetett az, hogy pótdadónknak rohamos felszökése mellett is városunk a vidéki városok sorozatában messze hátramaradt. Ezért akarjuk a város vezetését Képviselő Ur kezébe látni, aki velünk érzi városunk bajait és ismeri azokat az orvos szereket, melyekkel mindinkább súlyosodó terhelnek a legszigorubb takarékoság alkalmazásával, de az önkormányzat következetes szemmel tartásával segíteni lehet.

Jól tudjuk, hogy a városunk vezetésének programja a sínylődség ipar felindulásával, a kereskedő osztály érdekeinek helyes felismerésével, és a városunk lakosságának többséget képező földbirtokos polgárság javának istápolásával nem merülhet ki, — hiszen nemcsak Székesfehérvár városára, de az összes vidéki városokra az állami feladatok végrehajtása körül, és a ország kulturális érdekeinek ellátása által oly súlyos terhek nehezdednek, amelyek miatt ma holnap a vidéki városok elvéreznek ha azokért a törvényhozás kellő ellenszolgáltatást nekünk nem biztosít. Elvárjuk tisztelt Képviselő Urtól, hogy ezen nagy feladatok megoldásával városunk jövőjét helyes irányba segíteni teljes erejével, nagy tudásával és városuk iránt mindig kimutatott szeretetével sikerrel tudni fogja. (Éljenzés).

Middőn mi ezen jelöléssel tisztelt Képviselő Urhoz fordulunk, tudatában-vagyunk annak, hogy ezzel Öntől áldozatot kérünk; bevallom ezt öntudatosan tesszük. *Nem mi akarunk. T. Képviselő Urnak szíveséget lenni, (Zajos helyesítés) a jelöléssel, hogy ezért T. Képviselő Ur nekünk elismeréssel és köszönettel adósunk legyünk, de éppen megfordítva (helyesítés) mi kérünk Öntől áldozatot annak kijelentésével, hogy nagy büszkeségéért és a város szeretetéből fakadó munkásságáért mi akarunk hálaul és köszönettel lenni. (Éljenzés).*

Ma március 15-én, nagy hazafias emlékünnepe hatása alatt állunk. Ma ünnepli a nemzet felvirradásának emléknapját. (Éljenzés.) Óhajtuk és reméljük, hogy a mai nap városunk újjaébredésének is emléknapja lesz. (Hosszasan tartó éljenzés.)

Éljen Saára Gyula! (Lelkes éljenzés).

Az éljenzés lecsillapultával Saára Gyula dr. mondotta el programbeszédét, a mely körülbelül másfél órát vett igénybe. Miután lapunk egyik legközelebbi számához a helybeli előfizetők számára metélektilt fogjuk adni Saára dr. programbeszédjét, azért ma csak vázlatosan közöljük annak tartalmát:

Megköszönve polgártársainak feléje irányuló bizalmát, azt köszönettel veszi és kijelenti, hogy a polgármesteri állásra való jelölést elfogadja. (Lelkes, percekig tartó éljenzés.) De kijelenti azt is, hogy soha se bizalmat, se kitüntetést, se állást nem keresett. Egész életében munkálkodott, de jutalmat érte nem várt soha, egyedüli jutalma a tiszta öntudat volt, hogy városa és polgártársai érdekében önzetlen odaadással munkálkodott. A jelöltséget elfogadja, mert meggyőzték őt arról, hogy ez a bizottsági testület többségének az óhaja és tudja, hogy arra a zászlóra, amelyet, mint a város vezetőjének kezébe akarnak adni, a legtisztább eszmék és törekvések vannak írva. Elfogadja ezt a zászlót, megvívja érte a harcot, mert látja e város szomorú közállapotait. Erőt, ambíciót és büszkeséget érez, hogy legbecsületesebb akarattal, legjobb tudással az új rendszert, az új szellemet városi közigazgatásunkban megvalósítsa és egy szebb jövő alapjait lerakja.

A mostani küzdelemről tudja, hogy eszmék és nem személyek körül forog. Személyi harcot nem venne fel, mert abból a városra és polgárságára csak kár, meghasonlás háramolna. Ezt nem akarja. Azonban az eszmék harcában szívesen vesz részt annál is inkább, mert városunk elmaradottságáról, elszomorító közviszonyairól még csak vitatkozni sem lehet.

A vízvezeték gyors megoldását, amely ép a mostani vezetés mellett 15 esztendőn keresztül mást se tett, mint vajudott, őszintén óhajta. A sikerre nézve legjobb garancia magának főispánnak személye, aki egész ambícióval karolta fel a vízvezeték ügyét.

Az utcák beburkolását, különösen a vasúthoz vezető utakat sűrűsően óhajta végrehajtani, annál is inkább, mert a befektetés a törlészetes költségnél teljesen fedezhető. A legtöbb utca kövezése évtizedek ígérete csupán, de benne semmi nem történt eddig.

Szintgy gyorsan keresztülvendő a csatornázás kérdése.

A gyár-üzemekre nézve azokat az elveket óhajta követni, amelyeket neki a kereskedelmi miniszteriumokban ajánlottak, hogy mindenkinek előttonnan kell információt kérni és nem előbb hátkivel alkuba bocsátkozni, aki aztán később megbizhatatlannak bizonyul.

Az iparosok ügyét egész életén keresztül szolgálta, részletes programot nem jelölt, de

Mai lapunk 4 oldal.

FJNa00000161

mindent el fog követni az iparosok ügyének előmozdítására.

A földmivések rétöntözését, amely évek óta érthetetlen okokból elhíhenti, gyorsan megoldani kívánja. A város nagyobb területű földjeinek kis parcellákban való kiosztását helyesli.

A vasúti politikánk óriási kárt jelent ránk. Ó reményli, hogy a miniszteriumban sikerül kieszközölni, hogy az államosítandó utadó terhére vétessék át a vasúti kölcsöntörlesztése (Félkiállítások: de akkor kell a miniszterrel beszélni, és ne derogáljon a közbenjárás mint eddig.) Az adó-reform tárgyalásánál, amely a város érdekeit van hivatva könnyíteni, amelynek a képviselőház kérvényi bizottságában ő volt az előadója. Székesfehérvár kérvénye benn se volt. (Félkiállítások: Szégyen, gyalázat! már megint derogált kérti!)

Előndja az iskoláügyek körül való fáradozásait s azokat az eredményeket, amelyeket eddig is sikerült már kieszközölnie (reálisiskola, felsőbb leányiskola, ipariskola, szakrajtanfolyam.) (Lelkes éjzenzés.)

Végül felemlíti, hogy a polgármesteri állás bizalmi állás, épen azért szükséges, hogy egy akaraton legyen a többségi párttal, ezért bizalmas viszonyt akar megteremteni. Ismerni akarja a nézeteket, hogy ő támogathassa a többség törekvéseit és viszont a többség az ő működését. A közjót csak úgy lehet szolgálni, ha bizalommal vannak egymás iránt.

A polgármesteri székbe magával viszi a felelősség érzetét. Sajnosan tapasztalhatjuk, hogy a régi rendszorből ez a felelősségérzet hiányzott, holott a törvény és szabályrendelet szerint a polgármester a felügyelő és ellenőrző hatóság. Mint ilyen, de meg mint a törvényhatóság ügyeinek irányítója, mindenért felelős, a hibát tehát sem a bizottsági testületre, sem más tisztviselőre áthárítani nem szabad.

Kijelenti, hogy csak addig kívánja a város ügyeit vezetni, amíg munkakörének teljében van s ha erőt bármikor is csökkenni érezné, átengedi a helyet másnak, mert a polgármesteri tisztet viselni oly súlyos felelősséggel jár, hogy ahhoz teljes munkaerő kívántatik.

Fél kettőre járt az idő, midőn Saára dr. beszédjét befejezte. A bizottsági tagok lelkesen gratuláltak a polgármesterjelöltnek, Kováts István elnök néhány szóval megköszönve a jelölt fáradozásait, polgártársait pedig Petőfi március 15-ki szózatával: *Talpra magyar!* biztatta a kitartásra. Talpra város! — mondotta. Állj ki a melletti a férfi melletti, a ki önzetelenül, nagy áldozatot hozva, a város javára, annak ügyéért a közélet vezetésére, ügyeinknek, bajainknak orvoslására vállalkozik.

Az idő előhaladottsága miatt több beszéd nem volt. A bizottsági tagok elszáledtek abban a biztos és most már meg nem dönthető reményességben, hogy polgármesterünk Saára Gyula dr. lesz.

Kik voltak jelen?

Az ellenpártnak egyik állandó kortesfogása volt mindent lelkisinyleni, mindent letagadni, a valószínűség roszdájával bevonni, a mi Saára Gyula dr. jelölése körül történt. Még le se folyt a gyűlés, már városszerre hirdették, hogy összesen 27-en, a buzgóbbak szerint összesen 17-en verődtek össze Saára Gyula dr. programbeszédjének halgatasára, a többi összeverővált csöcselék volt. Ez esetben a híresztelés aztán meg is erősödött annyira, hogy egész délután másról sem beszéltek, mint a Saára-párt rosszul sikerült értekezletéről. (Hónapok óta ez a taktikájuk s érthetetlen, hogy a közönség körében mindig nagy

tömege van azoknak, a kik az ilyen zöldségek után kappodnak. Az is igaz ugyan, hogy akik elhiszik, a legnagyobb részük inkább félő aggodalommal említi ezt. Félnék, hogy az új rendszer reményeit letörli, megfojtja az őszinteség régi hiánya. Mi, a kik az értekezleten jelen voltunk, lelkiismeretes pontossággal írtuk össze a jelen volt Saára-párti bizottsági tagok neveit, olvassa el bárki s ha tud számolni, megbizonyosodhatik róla, hogy igazunk van s ha hinni nem akar, megkérdezheti maguktól az érdekeltektől. Jelen voltak:

Ascher Ferenc, Bilkei Ferenc, Borchert Jenő dr., Csitány Emil, Czapáry László dr., Csöppentzky Mihály dr., Deutsch Aladar, Dörömbözy József, Elaskár József, Héjji Imre, Holly Géza dr., Kálmán Ferenc, Keczán Livius dr., Keresztes Zsigmond, H. Kiss Mihály, Kováts István, Lits Ferenc, Lukács Lajos, Lurja Aladar, Mészáros Ferenc, Cs. Nagy István, Németh János, Paulus István, Pető Miksa, Rauscher Béla, Rádai Lajos dr., Richter József, Steiner Jákó dr., Steger Péter, Szalczgrüber József, Szenzenstein János, Tóth Artur, Tógl Gyula, Töke András, Töke József, Vermes Mihály dr., Zsigray Sándor.

Ezeket kivül, elfoglaltságuk miatt akadályozva levén, nyilt csatlakozásukat bejelentették:

Árókay Antal dr., Berregi György, Czollner Vince, Fekete József, Deutsch Ignác, Héjji József, Horváth Mihály, Kováts Ferenc, Langraf Lajos, Miklós Géza, Mészáros József, Pataky Ármán dr., Pásztor Sándor, Róthlós Ferenc, Vinkler Nándor.

Biztos tudomásunk van, hogy husz olyan bizottsági tag van még, a kik leglátározottabban kijelentették ugyan, hogy Saára Gyula irra őh jának szavazni, de körülményeik olyanok, hogy nevük publikálását nem óhajtják. A másik párt ugyanis, — a mint már említettük is — minden képzeltől eszközt mozgósít, a keréstől, a könyörgéstől a fenyegetésig, csak hogy a győzelmet a maga számára biztósítsa.

A tisztviselők.

Sokan a tisztviselőben bíznak. Mi nem tudjuk, illetőleg nem akarjuk tudni, hogy közülük ki, hogyan szavaz? Leghelyesebben tennék, ha nem szavaznának. Ne válasszanak maguknak főnököt a tisztviselők és ne szerezenek esetleg kellemetlenséget maguknak azzal, hogy egyik vagy másik jelölt mellett foglaljanak állást. Egyébként azonban talán legilletékesebb az egyik Havranek-párti előkelő tisztviselőnek nyilatkozata, a ki azt mondotta:

— Valóban nem lehet tudni, hogy a tisztviselő szavazása által a Havranek-párt, vagy a Saára-párt jutna-e előnybe.

Mi úgy vagyunk meggyőződve s alapos és lelkiismeretes utánanézés után úgy tudjuk, hogy a Saára-pártnak nincs oka félni, még ha 10—15 szavazat a tisztviselők révén a Havranek-pártnak jutna is.

Mikor lesz a választás?

A tisztviselők mandátumá április 14-én, a nagyhét keddjén jár le. Ezen a napon választották meg őket hat évvel ezelőtt:

Lehet, hogy a választás az évforduló napján, vagy még a nagyhétben lesz.

Érdekes benne — természetesen — csak egyetlenség van: a polgármester választása. A többi tisztviselőt egyhangulag újra megválasztják. Ellenmozgalomról szó sincs.

Március 15-ike.

Nem verőfényes tavaszi nappal, borongós, fázós, szeles idővel köszöntött ránk. De a hideget csak kívülről éreztük. A szívünk meleg volt. Éreztük és érezzük,

hogy a télnek nincs többé hatalma fölöttünk. Most adja ki az utolsó mérgét. A lelkünk igaz lelkesedését, a március 15-ikének, a szabadság szeretének tavaszi fölzsündülesét pedig nem fogja megfagyasztani soha.

Ugy látszik, hogy mindig erősebb lesz a március 15-ének szerete. Városunk minden rétege szívesen és őszintén ünnepel. Disszonanciát csak a cucilisták, a hazátlánok hoztak az ünnepre, amikor a szabadságszobornál szűk körben csak magukat biztatva szerették elhíhetni, amit maguk a jakabok minden erőlködése ellen is hiába akarnak elhinni, hogy gyűlölik apáik földjét.

A házakon nemzeti színű zászlók lobogtak, az ifjúság gazdagon fölkkardázza, ünnepeit hangulattal sietett a nagy napon örvendezni.

Ünnepeltek:

A Függelenségi Kör mint évről-évre, ugy ez idén is megünnepelte régi törzshelyén a Ponty vendéglőben a március 15-ikét. Az ünnep szónoka Kisteleki Károly dr. volt, a ki a következő, eszmékben gazdag, szépen előadott beszédben ünnepelte a nagy napot:

Tisztelet Ünnepelő Közönség!

Vörös betűkkel nincs megelőve a mai nap a magyar kalendáriumban, sőt igen sok bölcstörpének keze abban fáradozott, hogy ezt a szürke köznapot is kikaparja onnan — szembe állítván március 15-ét április 11-ével — és mi mégis ünnepi érzésekkel szívünkben, a hétköznapi élet világán fölülémelkedő gondolatokkal elménkben jöttünk ma össze, hogy 1848. március 15-ének emlékét megünnepeljük. Mert ha elő a rügyfakasztó, a virágzsúndító március 15-ike, az emlékezés áhítatos érzése lepi meg a lelket széles e hazában és Kárpátoktól Adriáig emlékezés esik arról a legforróbb márciusról, mikor a bimbók és bilincsek egyszerre pattantak, mikor az ibolyák és börtönök egyszerre nyíltak. Hatvanadik évfordulóján a forró márciusnak, mi is emlékezzünk!

Az 1848-iki események gyökerei három évszázad előtti időkre nyúlnak vissza. A mohácsi vész után két malomköz közé jutott hazánk. Egyik oldalról a török, a másik oldalról a német örölte, zuzta, pusztította nemzetünket. De különösen a német! Mert a török, ha pusztította, sarcolta is az országot, nemzeti mivólunkból sose akart kiforgatni bennünket, míg a német némcsak pusztított, hanem nemzeti önállóságunkból, szabadságunkból, függetlenségünkben is ki akart vetkőztetni bennünket. Három évszázadon nem szünetelt e törekvés, sőt nem szünetelt még ma sem. Es ha csak arra a könyre, vére és szenvedésre gondolunk, ami e törekvés szolgálatában kiontított, megtudjuk érteni a 17. századbeli Szirmay Tamás keserű humorát, aki végrendeletében meghagyta, hogy ivadékai közül egy mindig Tamásnak, egy pedig Jónak kereszteltessek; Tamásnak, hogy sohase higyen a németnek; és Jónak, hogy eltűdjön viselni azt a sok szenvedést, amit a német e házára mért.

Am ha vicszelybe, bajba jutott is a trón, akkor megemlékezett Bécs arról, hogy már Kun László idejében is magyar kar acélos ereje mentette meg Habsburgi Rudolfnak akkor még csak grófi székét a vitéz cseh Ottokár hadai ellen. Ily alkalmakkor a hű magyarok vitézségébe, áldozatkészségébe vetette utolsó reményét és nem is csalatkozott soha. Mária Terézia idejében is a híres „vitam et sanguinem” jelenet után már rövid időre Hadik és Nádasdy huszárai Berlint nyargalják s a trón meg van mentve. S az ily hősi fellobbanásokért, anyagi és véráldozatokért mi lón a hála? Megfelel erre a néplélek:

Ne higj magyar a németnek, akármivel hittegetek! Mert ha ad is nagy levelet, mint a kerek koponyagad S pücsötét út olyant rája, mint a holdnak karimája. Nincsen abban semmi virtus, verje meg a Jézus Krisztust!

Végre a sors megelégette a százados szenvedéseket! A 19. század fordulópontot képez a nemzet életében. A nemzetnek termő ereje, mely

a kuruc harcok óta mintha kimerült volna, egyszerre csak a legújabb tényezőkben, a legpompázóbb virágzásban nyílnak ki. Vörösmarty Szechenyi, Deák, Arany, Petőfi, Kossuth, költők, államférfiak, hadvezérek, csakugy természetek. E lángelkű férfiak előkészítették a talajt az 1848-iki eseményekre, úgy, hogy 1848. március 15-én, amikor a riadó végigzengett a hazán, mint egy ember kelt föl a nemzet. E napnak külső, történeti eseményeit tán fölösleges is bővebben ismertetnem, hisz mindnyájan ismerjük azokat. A Pilvax kavéházbeli ifjúság, a szabad sajtó első termékeinek létrejötte; a szabad meggyőződés, a bátor szó martirjának Tancsics Mihálynak ki szabadítása; a nemzeti kívánalmaknak 12 pontba foglalása — ismereteseik mindnyájunk előtt. Tudjuk, hogy a megijedt Bécs, mikor látta, hogy „felámadt a tenger, a népek tengere”, mikor tapasztalta, hogy „habár fölül a gálya és alul a viznek árja, azért a víz az ur”, mindent megadott a nemzetnek, — megadott csak azért, hogy rövid idő múlva ismét visszavonhassa! Mi lett ennek következménye? Azt is tudjuk! . . . A harcok dicsősége sugárzódnak borította el a magyart. Egy újjászületet nemzetnek ujjongó lelkesedése és évszázados zsibbadtságából kitörő életereje csodákat mivelt. A föld szíve megdobogott! A bilincsből kard lett, az ekesszortát tartó és a pörölyt forgató népből hősök és vértanúk váltak és titáni küzdelmet vívtak . . . Hogy mi lett a vég? Azt is tudjuk! Észak medvéje ségélyező jött a kétfejű sasnak és győzött a tulerő. A győző hatalom boszúja vad orgájkát üt. Ez időtől kezdve lett a bitó, a gyalázat szimbóluma oltár nekünk s ha ma 60 év fátólyán keresztül visszatekintünk, még ma is ököbe szorul a kezünk s a főtógató keserűségétől összeszorul szívünk. Különösen egy képtől nem tudok szabadulni. Ott Aradon az a 13 halom! kilenc bitófa tövében, négy útszéli árok partján! „A nemzet még ma is siratja és siratni fogja örökké azt a tizenhárom fiát, akiknek életét elvéve, mert abban a hümben találtatták, hogy szépek, erősek, nagyok és önfeláldozók valának és mindazt, amit tettek, a maguk fajtájának becsületiért téve.” Lopva kellett őket eltemetni, lopva kellett őket siratni! — Emlékküret a pap az imádságot titokban mondta, fejfájuk felett a nemzet könnyeit csak titokban önthette. —

De ne folytassuk! Borítsunk fátólyát a multra! A nemzet is fátólyát borított rá, feledni akart. Ma is csak azért lebbentettük föl e fátólyát, hogy visszatekintsünk a fényes múltba, hogy megfürösztük lelkeinket a nemzeti dicsőség hőmpolygó hullámaiban, hogy ettől megújulhódnak, erőt nyerjünk, erőt szerezzünk a jelen békés munkájához. Mert ma már nem a kard, hanem a toll, a nyomtatott betű, az ekevas, a pöröly, a kalapács vivják a harcot. S hogy a békés munka harcában is megálljuk helyünket, emeljük föl lelkünket a Magyarok Istenéhez és mondjuk: a honfoglaló vezérrel:

Magyarok Isten! kit mindenütt látunk
Égben, földben, vízben, fejed munkáiban —
Töltsd ki a te kiltet erre a nemzetre!
Századok száza, lássa virágzását,
Alányszor elbukik, annyiszor támaszd föl.
Véd meg ellenségétől, véd meg önmagától.
Takarj be mennyeiddel, földjét gazdagítsd meg,
Árpád dicső népet örökítsd meg rajta,
Mig magyar, magyar les, mig világ, világ les.

A vacsora végén Bilkei Ferenc az öreg honvédek, Holly Géza dr. Saára Gyula dr. étette, a ki erre hosszabb, a mai politikai helyzet szerencsétlen vonásait bíráló nagy beszédben fejtette ki álláspontját, régi elveihez való állandó és töfhetetlen ragaszkodását, a melyeknek jelenlegi érvényesülését a politikai életben beállított koalíciós fegyverszünet függesztett föl.

Az öreg honvédek nevében Pajor István köszönte meg a személyiek iránt kifejezett ovációt. Vasárnap reggel az öreg honvédek zászló alatt ünnepi misén voltak a barátok templomában, hogy Istennek hosszú életükön keresztül nyújtott jóletményeiért hálat mondjanak.

A Vörösmarty-Kör.

A Vörösmarty-Körben Kenessey Gyula dr. mondta a lendületes ünnepi beszédet. Utána társasvacsora volt, a melyen hatvanan vettek részt.

A főgimnázium ifjúsága.

15-én d. u. fél 6-kor az intézet dísztermében ünnepelte a főgimnázium ifjúsága a magyar szabadság hajnalhasadásának 60-ik évfordulóját. Az ünnepélyt az ifjúsági énekhar nyitotta meg s szabatos „Toborzó”-jával. Szűcs József szavaltat, Pető József melodramáját (zongorán kísérte Havranek László) sok tapsal honorálták. Tompa Mihály „Pusztán” c. költeményét Kövesdi Viktor precíz szavaltatában nyújtott sok élvezetet. Nem kevésbé tetszett Schmidt Lajos és Molnár Elek duettje, melyet Büttner Ferenc kísért zongorán. Az ünnep leghatásosabb programponja Bánk Bán II. felvonásának előadása volt. A szépemlékű Lausohmann József emlékére tett alapítvány kamataiból jutalomkönyveket kaptak: Medgyesy József, Kövesdy Lajos és Oroszlán Zoltán. A kiosztás előtt Námessy Medárd tanár emelkedett szellemű beszédet mondott. Az ünnepélyt a Kossuth-nóta zárta be.

Az állami főreáliskola.

A főreáliskola hétfőn d. u. 4 óraker ünnepelt. Az ünnepséget Frycsaj Richard vezetése alatt álló kitűnően fegyelmezett énekhar nyitotta meg, mely után Maderász Árpád önképzőköri elnök lendületes beszédben szólott a szabadság eszméjéről. Albi István melodramát szavalt (Petőfi a Hortobágyon), melynek közvetlen hatását Gróf Béla tanár zongora, Bernstein Nándor hegedű és Piros József cimbalom kísérte nagyon emelte. Eleven hatású volt Halász Imre szavaltata is (Kik voltak a honvédek?) Az ünnepélyt az énekhar zárta be.

A Szabad Lyceum.

A Szabad Lyceum ünnepét művészi magasztal tekintetében méltán sorozzuk a legszebb, legrokonszenvesekb márciusi ünnepélyeink közé. Stecina Gyula tüzes „Talpra magyar” szavaltatát, Hesz Anna k. a. művészi színpalán álló szavaltata kedves viszhangot keltett a nagyszámú közönségben. A március 15-iki ünnep alapgondolatai Szabó Dezső főreáliskolai tanár előadásában páratlan szépségben jutottak kifejezésre. A közönség tündető tapsviharral fejezte ki háláját az előadó iránt. Krajes Ernő hatásos szavaltatát, Pásztor Árpád „Március 15.” című egyfelvonásos színművének előadása követte: Juhász Etelka, Mundi Károly és Héjja István temperamentumos előadásában sok élvezetet nyújtott a színmű. A darab rendezésének érdeme Békefi István illeti, aki szívesen ígerte meg a Szabad Lyceum színelőadásának rendezését.

UJDONSÁGOK.

Konferencia beszédek. Örömmel tudatjuk lapunk olvasóival, hogy dr. Prohászka Ottokár megyéspüspök meg a bőjt folyamán a város intelligens férfiközönsége részére konferencia beszédek fog tartani. A meghívó a közeljövőben fogják szétküldeni.

Egyházmegyei hír. Puly György dunabogdányi kinevezett plebános, aki husz-hagyó kedden tette le plebánosi esküjét Prohászka Ottokár dr. megyéspüspök kezébe, egészségi okokból meg a mult hét folyamán lemondott plebániai javadalmáról. Megyéspüspökünk elgondatta a lemondást s a dunabogdányi plebánia ideiglenes vezetésével Braun Gyula isztiméri segédlelkészt nevezte ki, aki éveken keresztül viselte a plebánia gondjait. Puly György saját óhajára, illetőleg a megyéspüspök ren-

delkezése szerint visszament a csöndes Kuti lelkesének.

A Kath. Kör közgyűlése. A Székesfehérvári Belvárosi Kath. Kör a vasárnap tartott közgyűléssel lezárta egy évi munkásságát s hú képekben tárta fel egy éves életműködését, mellyel a katolicizmus társadalmi hivatását szolgálta. S bár a Kath. Kör kebelében lefolyt munka dicséretes eredményeket nyújtott, ünnepségekben, felolvasásokban, a társadalom tudományi kurzus szervezésével sokat lendített, sok üdvöset létesített városunk kath. közéletében, mégis, mint az elnöki megnyitó is rámutatott, nem szűnünk meg hangoztatni, hogy a kath. érzés a kath. öntudat intenzív kifejezésében a Kath. Körnek ott, ahol eddig jutott nem szabad megállania. A közgyűlést, melyen nagy számban jelentek meg a Kör tagjai, szent mise előzte meg, melyen testületileg jelentek meg a Kath. Kör tagjai. A szent misét Posits Mihály kanonok, Köri elnök mondotta a szemináriumi templomban.

A közgyűlés a Kath. Kör szórakozó termében folyt le Posits Mihály elnöklété alatt. Az elnök remek megnyitó beszédében a Kath. Körök mai társadalmi hivatására mutattva hangsúlyozta, hogy a Kath. Körben ne csak szórakoztató ótt-hont találjunk, szolgáljuk a Kör magasabb eszmei célját, mely a kath. öntudatnak kifejtésére tör s társadalmi munka programot ad. A Kath. Kör hivatása szolgáltatásra sok eszközt nyújt. Egyik főfontossága a hírlapok és folyóiratok. Ha figyelemmel kísérjük, hogy a Köri tagok mennyiben használják az erkölcsöket kath. világnézetök kialakítására, gazdaszalan jelenség áll előttünk. Nem kath. lapjaink vagy az ellenséges lapok, melyeket csak azért vezetünk be, hogy az ellenfél harcmodorát is ismerjük, vagy kelen-dőségben részesülnek, kath. lapjaink pedig érintetlenül fekszenek elborítva az asztal papirosalmazában. Így a mi közéleti működésünknek nagyon csekély vagy semmi nyoma nem lesz.

A megnyitó beszédet hatalmas eljénzés követte, mely után a kör tisztviselőinek évi jelentését követték. Dornis István, a kör titkára, a kath. kör mult évi életműködésének adta vonzó képét, markans vonásokkal megírt évi jelentésében. A titkári jelentést jövő számunkban hozzuk. Ifj. Almássy Antal pénztárnok a kör vagyoni helyzetéről számolt el. A jövedelem összege kitért 6890 koronát. Pénztári maradvány 123 korona. A kör a mult év folyamán többféle beruházást eszközölt.

Kecskes Elek könyvtáros a könyvtár állásáról tett előterjesztést. A tagok mindgyakrabban veszik igénybe a könyvtárt s ámbár a mult évben rendezés alatt állott, az olvasók száma egyre növekedőben van. A könyvtár jelenleg 514 kötetből áll. Ehhez Mayer Károly apátkanonok és Kenessey László kir. járásbíró értékes könyvek adományozásával járultak.

A közgyűlés utolsó pontja a választások megejtése volt. Az elhunyt Riechardt Tamás dr. háznagy helyébe Bilkei Ferencet, Rupp Kálmán számvizsgáló helyébe Ruff Béla takarékpénztári tisztviselőt, a választmányba rendes tagnak Moirár János főreáliskolai tanárt, póttagnak dr. Lakatos Frigyes és Németh Istvánt választották meg, egyhangulag.

Gyilkosság. Megdöbbenő gyilkosságról értesülünk. Kislángon, a nemrég szervezett uj. községben, a hol a közállapotok nehezen konszolidálódnak, gyakran van összeütközés a különböző vidékekről odaszármazott lakosok közt. Vasárnap este 10 óraker egy ilyen ellenségeskedésnek borzasztó következménye lett. Kovács Lajos csizmadia, összeveszett régi haragossal, Turós Györggyel. Az elvakult ember vad dühében hazaszaladt, lekapta a falról puskáját és a korszmába szaladva, lelőtte Turóst. A csendőrkök másnap a helyszínére menve, letartóztatták a gyilkost. Sarkány Ferenc vizsgálóbíró Palánszky Miklós orvossal ma d. e. a helyszínére mentek a boncolás, illetőleg a vizsgálat megejtése végett.

mindent elmozdítására

A feérthetetlen kívánja.

A kis parcella

A remény eszközön

vetésésk

ások: di

derogáljo

reform:ti

hivatva

fényvi

fehervár

Szégény

Elzásait

dig is

s több

le

(Lelkes

v

bizalmi

akarati

mas vi

a néze

rekvés:

A köz:

vannal

felelős

a régi

holotti

gárm

ilyen,

irány

bizot

tani

ügve

s ha

a h

— **Bloscop a vásártéren.** Fekete Géza kávé, az Otthon tulajdonosa, kérvény adott be a város tanácsához melyben a nyár folyamán mozgófényképek előállítására állandó sátor felállítását kéri. Reméljük, hogy a kérelmet kedvezőleg fogja elintézni a tanács s ez által eléjét veszi annak, hogy holmi Zeller-féle sátrak mozgófényképei rontják a közérköcsöt.

— **Adókvétó bizottság.** Az 1908—10 évre szóló III. oszt. kereseti adó tárgyalásoknál élnek Dóth Aladár, Helyettes-elnök dr. Eisenbarth Károly, renés tagok Gerő Jakab és Havranek Antal, póttagok Boros Sándor és dr. Perl Miksa; a város részéről rendes tagok Kovács Károly és Sommer Mór, póttagok Flits Miklós és Heumann József.

— **Egy derék óg!** Felkértünk az alábbi sorok közlésére: Örömmel értesitem, hogy az Ön által készített és szállított kere-zény munkás egyesületi zászló a várakozáson felül sikerült. Voltak szokán, kik az árajánlat olcsósága miatt nem szívesen mentek bele a vásárlásba de ezek most kellemesnek csatlódtak. Ha úgy a kivitel szépsége mint az ár méltányossága mellett megmaradt — cégének Isten segítségével virulina kell. — Nagyorosi 1908. márc 7. Hazafias üdvözléssel Gonda Béla esperes-plebános.

— **Választók figyelmébe.** Székesfehérvár központ választmányának összeiró küldöttsége az 1909 évre szóló képviselő-választók névjegyzékének összeállítását március 12-én a városház nagytérben megkezdte. Figyelmeztetjük a választó közönséget, hogy jogában áll bárkinek választói jogosultsága igazolása végett a jelzett hatánaplót kezdve, bezárólag az évi március 28-ig mindegy nap d. u. 2 óráig 5 óráig az összeiró küldöttség előtt személyesen megjelenni.

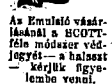
Meglepi a szülőket

a SCOTT-féle Emulsió hatása minden alkalommal, ha azt angolokóiban szenvedő gyermeküknek adják. A

feltűnő gyorsan gyógyítja és izmosítja a gyermekeket, erősíti a csontokat és elősegíti fejlődésüket. Ily rendkívüli gyógyhatás valóban csak ilyen kiváló szerrel érhető el. A SCOTT csakis elsőrendű alkotórészeket tartalmaz s az eredeti SCOTT-féle eljárás okozza, hogy hatásában felülmúlhatatlan és nemcsak fiatal és öreg, hanem még a halál küszöbén hitt gyermek is könnyen emésztí.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 60 fillér.

Kapható minden gyógytárban.

As Emulsió vándorlásánál a SCOTT-féle módszer védjegye — a halasit kérik figyelembe venni.

— **Meglopott tehervonat.** A nagytényi állomáson vándorló lopás történt. Míg a Budáról induló tehervonat ott időzött, az állomáson akadt valami gézengúz, ki a tehervonat meglopására összeszedte minden igyekezetét. Feltörte egyik kocsiának ajtaját s onnét egy ládára való holmit elemelt. A toptott holmi diszidáru volt, értéke 340 korona. A vonat meglopását csak Kápolnásnyéken vették észre, honnét rögtön intézkedést tettek a tolvaj személyének kikutatására. A nyomozásra egy jómódu nagytényi polgárnál került meg a láda, ki azt állítja, hogy a ládát találta. A valódi tényállás megállapítására a nyomozás folyik.

— **Felmentett igaztók.** A múlt nyáron történt szocialista lázongások utolsó hulláma a 14-iki törvényszéki tárgyaláson simul el. Handler Gyula párttitkár kitiltása miatt lázongó hangulat kerítette hatalmába a helybeli szocialista truppot. Ezt nagyban elősegítették azok az igaztók szónoklatok, melyeket Bencsik István, Klárik Ferenc és Forgács Deszö tartottak. A kir. ügyészség igaztás miatt felelősségre vonta őket. A vádlottakat Ladányi Armin és Steiner Jákó dr. védte nagy igyekezettel, minek eredményeképpen felmentették őket. A kir. ügyészség felbecsélte azonban méréséket a felmentés hírére felbuzdult örömmel.

— **Vig hazalak.** Marek János pátkai korcsmájában Kovács Lajos legény többedmagával ünnepelte március 15-ét. A nagy nap emlékére szorgalmasan iszogattak, míg a szabadságharc dicsőségére harcba kelték egymással. Kovácsot véresre verték, minek következtében a törvény előtt meggyűlik a bajuk.

— **Megtámadott intéző.** Vához tartozó Marjanna pusztán egy elrugaszkodott gazfickó, Hetey Jóska cselédü bicskával és vasvillával támadt urára, a pusztai intézőjére, s csak a cselédek segítségével mentette meg az intézőt a brutális támadástól. Schneider Sándor intéző megparancsolt vaslamit a fiúnak, ki a parancsot hanyagul teljesítette. Ezért a fiút megdorgálta, mire az bicskát rántott s intézőjét arcán és karján megsebesítette. aztán pedig vasvillát ragadott s az intézőt veszedelembé sodorja, ha az összefutott cselédség meg nem fekezi vad dühöngésében. Az elvetemült fiu a csendőrök kezébe került.

— **Apja tolvaja.** Sok keserűséget okozott már Mihalovics József bicskéi gazda 22 éves fia, Jóska. A jeles fiu nem hajlott atyja dorgáló szavára, annyira elrugaszkodott, hogy a minap még atyja lovát is ellopta. Ugy elhajtott, hogy hírat sem hallották azóta. Az apa feljelentése azonban csendőröket mozgósítottak. A mozgósítás eredményeképpen aztán a jeles fickót másnap Felsőcikolán elfogták.

— **Utcai csendélet.** Tomosovich János helybeli kocsijáratoségéd szombat este fél 12 órakor hazafelé tartott a színházból. Utközben a Palotai utcán egy hat tagból álló fényes társaság utját állta s közülük kettő kivált, kik a mit sem sejtő Tomosovichtól alaposan elverték. Különösen az egyik, névszerint Nyusál Lajos szabósegéd egy vasdarabbal úgy ütötte fejbe Tomosovicht, hogy azt menten előtötte a vér. Sebét a mentők köztözték be s az ügy elintézésére rendőri eljárás indult meg.

— **Husz éves harag.** Husz év óta élt haragban egymással Ridég Pál 53 éves és B. Német István 64 éves öregember. A husz éves harag a napokban áldozatot kívánt. A két öregember a szőlőből hazajövet összetűzött s összeverekedett: Ridég Pál félfogta ásóját s azzal úgy összeverte Német Istvánt, hogy haldozóknak viték lakására, három bordszonjja betört. Ridég Pált elcsipték a csendőrök és bekisérték a helybeli ügyészség fogházába.

— **Aratóföld tolvajai.** Fehér Vendel és hiteltársa közakarattal megvámolták a múlt nyáron Zichy Aladár gróf vajtai gazdaságát. Mintegy 60 korona értékű gabonát vittel el az aratóföldről, hogy azt háztartásuk javára fordítsák. A két tolvaj bűnét a mai törvényszék tárgyalta 30—30 korona pénzbüntetésre ítélvén őket.

SZÍNHÁZ

Szombat, március 14.

A föld ura. (Regőzi Exner Győző darabja.) Egy sok ezer esztendős kelési mese mondja, hogy egy pusztaság közepén egy reneteg nagy idomtalan kőbányát állott. Jött egy vándor, meglátta a bányát, lábához bört, csókolgatta és szép szavakkal tömjenezett neki. Jött aztán egy másik vándor, ez amint megpillantotta a szörnyeteget, megrémült és elfutott tőle. A harmadik vándorban nagy izgalom és nagy harag keletkezett a bányánál. „Szegény emberek, kiáltott fel, hogy megijedhetnek ettől a gyalázatos réntől! De én szétzúgom, hogy többé senkinek se ártson!” Ezzel neki ment fejével a kőszörnyetegnek, de természetes, hogy a saját fejt zúta szét anélkül, hogy a kőnek ártott volna. Végre jött egy negyedik vándor. Nyugodtan nézett rá a kolosszusra, figyelmesen körüljárta, tanulmányozta a rája. vésett betűket és elmult emberek lelkét olvasta ki a kőből, mert ez a kő régen-lsten volt, akít sokan szerettek és akiben sokan hittek.

Ez a vágy típusa megvan a modern életben is. Az emberek túlnyomó része minden erő előtt meghajlik, bálvánnyá tesz minden hatalmat. Székkakas gerincük mindig az erősebb szél irányában hajlik meg. Relatív életet élnek, mint az indogermán nyelvekben a melléknevek: mindennemű főnévvel megegyeznek. Ha kell, lesznek férfiasak, vagy asszonyosan gyávák, vagy semlegesek.

Enjőket az a hatalom hatarozza meg, melyet szolgálnak.

A második típus fut minden kűzdelemről és élni is alig mer, csak hogy megélhessen. A harmadik típusnak lelkét nagy képzelet minden emberi szenvedésre ráhangolta. Ami másnak fáj, neki fáj, irgalmassága arra tzi, hogy erejét folytonos kűzdelemben másokért pazarolja.

Es végül jön a negyedik típus: vizsgá, összevet, megért. Benne tudatta, törvényé, megértett rendé lesz mindaz, ami a mi szomorú kűzdeleinkben zűzavár, harc, fájdalom, harag, gyűlölet.

Egy ilyen világos, mindent megértő elménél pillantottunk be szombatban a modern kűzdeleimébe. Szinte csodálkozunk, hogy bántják minket ez az élet, ahol mindent így szépen meg lehet érteni. Egy mélyeségen keresztény gondolkozó lelkében tiszta harmoniává vált az élet, mely parvenü sajtónk hírlapjaiban oly dögletesen sznyves.

Ennek a hidegen kutató észnek univerzális megértéséből egy nagy hit árad ki: hit a legnagyobb földi erőben, a keresztény hit, a keresztény kultúra, a keresztény humanitás erejében. Nehéz kűzdelem, szomorú áldozatok, kínzó kétségek árán mind többen egyesülnek a krisztusi eszmékben, hogy a munkára hitet, a kétségekre megnyugvást s az emberekhez testvéri érzést találjanak.

Jó volt, nagyon jó volt ez a darabot színrehozni Székesfehérvár színpadán. Azokon a deszkákon, melyeket meztelen operettek kabaretté prostitúáltak, most a keresztény kultúra beszélt a közönségnek: „Egy országban csak egy kultúra, csak egy morál lehet. Magyarország minden vértű népének egyesülnie kell a keresztény kultúrában, a keresztény morálban, ha egységes cél által akarjuk harmóniába hozni a különböző erőket.”

Exner érdeme, hogy ezeket a dolgokat, melyért mást agyonötnének, gyönyörűséggel hallgatta városmunk közönsége. Mert olyan művészi formában, olyan megkapó képekből hangzottak ki ezek az igazságok, hogy a keresztény voltát megbocsátották a szépségéért.

Keméljük, hogy még többször fogjuk élvezni ezt a kiváló, mély gondolatokkal szaturált művet, mely különben a színházat szufalásig megtöltötte. Szalkai most már igazán beúháta, hogy a közönség nem csak a disznóságokért ad telet kasszáit. A darabnak hatása mély volt. Szerző gondolatai hatalmas tapszpórt váltottak ki a közönségből s három koszort is kapott azoktól, kik némileg syllabizálni tudják az ő mindent megértő lelkét. Kovács és Déri becsülettel, ambícióval igyekeztek elétté játszani azt, amit egy mély gondolkodó az életből megértett.

Falvassza.

Hétfő, március 16.

Gyurkovits leányok. Ritka vendég nálunk. Talán évek óta se láttuk. Pedig Hérczeg Ferenc is megérdemli úgy, mint akármelyik francia bohózat író, hogy érdemileg méltányolva őt bőven foglalkoznának vele. Sőt a színiáldozat nézve se volna hálátlan dolog Hérczeg Ferenc darabjainak az előadása. Igaz, hogy a tragárságokért lelkesedő úri publikum (ezt a kifejezést nem mi, hanem Alexander Bernát bocsátotta közzé) nem találta meg a hozzá illő malacságokat, hanem be kellene érni azzal, hogy finom élcéldésen, zseniális ötleteken, jóitü, de a való életből merített szellemességeken mulatna. De hát ez is valami. Pl. tegnap kitünően mulatott a publikum. Kacagott folyton s a szó szoros értelmében szellemileg élvezett. Pedig az előadás csak ilyen-olyan volt ám. Olyan, a melyet az előadók csak kinjűkban gyártanak. A darab jó részében nemcsak füll, de szájjal is falták a sugót s a leg-élénkebb (élénkebb lelkét volna lenni) viták közben akkora stációtok tartottak, mint egy fáradt konferébiális. De hát hiába! Talán legjobb volt Kovács a Radványi ezredes szerepében, különösen a táncában, ameyét meg is uráztattak s a melyet nem kellett sugó után csinálni. Mellette Déri, Holczi dícsérjük. No meg a csöppseget, Csenedest, aki ma is kedvence volt a darabnak. A többi lucalmunkát végezt. Tomborné is, aki, úgy látszik, holnapra, a jutalomjátékára spórolja az erőket.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székesfehérvárott.